

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Na ceste ku komplexnej európskej medzinárodnej investičnej politike“

KOM(2010) 343 v konečnom znení

(2011/C 318/25)

Spravodajca: **Jonathan PEEL**

Európska komisia sa 7. júla 2010 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Na ceste ku komplexnej európskej medzinárodnej investičnej politike“

KOM(2010) 343 v konečnom znení.

Odborná sekcia pre vonkajšie vzťahy poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 20. júna 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 473. plenárnom zasadnutí 13. a 14. júla 2011 (schôdza z 13. júla 2011) prijal 123 hlasmi za, pričom 5 členovia hlasovali proti a 9 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Výbor víta novú právomoc EÚ v oblasti priamych zahraničných investícií a príležitosti, ktoré tento prvý krok prináša pre silnejšiu, konzistentnejšiu ochranu investícií medzi členskými štátmi a tretími krajinami. Celkový rámec je vítaný za predpokladu, že nebude príliš restriktívny. Rozhodujúci význam má aj zachovanie bezpečnosti investorov, a to tak v záujme podnikov v EÚ, ako aj v záujme rozvojových krajín. Väčšia vyjednávací sila výlučnej právomoci EÚ by mala viesť k tomu, že sa z EÚ stane dôležitejší aktér, a mala by umožniť lepší prístup na kľúčové trhy tretích krajín a zároveň chrániť investorov, čím by sa zvýšila naša medzinárodná konkurencieschopnosť.

1.2 Osobitne vítame skutočnosť, že Komisia v oznámení opätovne uistila o tom, že obchodná a investičná politika EÚ „musí byť v súlade“ a musí byť zlučiteľná s hospodárskou politikou Únie a jej politikami v iných oblastiach, vrátane „ochrany životného prostredia, dôstojnej práce, bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci“ a politiky rozvoja. Podstatné je, aby investičná politika EÚ nebola so žiadnou z nich v rozpore. Výbor naliehavo žiada, aby sa pri budúcich investičných zmluvách EÚ alebo ich predlžovaní ponechal obidvom zmluvným stranám dostatočný manévrovací priestor v každom tomto špecifickom aspekte udržateľného rozvoja. Rovnako je potrebné v plnej miere zohľadniť záväzky investorov vo vzťahu k požiadavkám udržateľného rastu, keďže tieto prispievajú k podpore a zachovaniu ich celkovej konkurencieschopnosti. V časoch rýchlych hospodárskych zmien a výrazných posunov v relatívnej hospodárskej sile vo svete však efektívna investičná stratégia EÚ musí zohrávať významnú úlohu pri zachovaní konkurencieschopnosti EÚ.

1.3 Výbor súhlasí s tým, že univerzálny model investičných dohôd s tretími krajinami by nebol ani nevyhnutný, ani žiaduci. Výsledkom investičných dohôd EÚ by však malo byť spojenie

otvoreného investičného prostredia s účinnou ochranou európskych investorov a zabezpečením operatívnej flexibility v krajinách, v ktorých investujú. Ak majú investori profitovať, je nevyhnutné vytvoriť takéto prostredie, v ktorom sa predovšetkým prostredníctvom začlenením ustanovení o národnom zaobchádzaní, spravodlivom a rovnakom zaobchádzaní a voľnom prevode finančných prostriedkov postupne odstraňuje investičné obmedzenia a zabezpečí dostatočnú ochranu.

1.4 Výbor zároveň poukazuje na to, že akýkoľvek pokus o ukončenie všetkých súčasných bilaterálnych investičných dohôd členského štátu v priebehu piatich rokov by mal obrovský a okamžitý destabilizačný účinok na existujúce investície, ako aj na zamestnanosť a sociálnu ochranu, hoci uvedená skutočnosť by nemala brániť tomu, aby boli tieto dohody podrobnejšie preskúmané v rámci hodnotenia zameraného na zabezpečenie koherentnejšieho, transparentnejšieho a vyváženejšieho prístupu EÚ v budúcnosti.

1.5 V tomto zmysle výbor naliehavo žiada EÚ, aby využila túto príležitosť na vylepšenie a aktualizáciu prerokovaných investičných dohôd, pričom by mala stavať skôr na svojich silných stránkach, než iba napodobňovať iných. Únia sa musí objektívne pozrieť na nedávny vývoj v oblasti medzinárodného investičného práva, ako aj investičnej politiky a praxe (vrátane arbitráže medzi investorom a štátom) s cieľom zabezpečiť, aby bol jej spôsob myslenia a prístup k budúcim investičným zmluvám a kapitálám o investovaní v dohodách o voľnom obchode udržateľný a zároveň aktuálny.

1.6 Výbor plne podporuje zámer Komisie dať prioritu rokovaniu s tými krajinami – ide najmä o rýchlo sa rozvíjajúce ekonomiky, ktorým sa v oznámení o globálnej Európe pripisuje kľúčový význam – ktoré majú silný trhový potenciál, no kde

zahraniční investori potrebujú lepšiu ochranu. Výbor pritom víta vyjadrenie o tom, že táto skutočnosť by nemala byť prekážkou akejkoľvek budúcej multilaterálnej iniciatívy.

1.7 Výbor zároveň nalieha na Komisiu, aby využívala dohody o ochrane investícií, ktoré sú významnou príležitosťou na podporu takého druhu dlhodobých investícií v rozvojových krajinách, ktorý prináša hospodárske výhody, ako napr. vysoko kvalitné a dôstojné pracovné podmienky, zlepšenie infraštruktúry a prenos poznatkov.

1.8 Výbor vyjadruje poľutovanie nad tým, že v oznámení nie je dostatočne podrobne rozpracované vzájomné pôsobenie a súlad medzi európskou medzinárodnou investičnou politikou a rozvojovým programom EÚ, osobitne vo vzťahu ku krajinám AKT, najmenej rozvinutým krajinám a neukončeným rokovaniam o dohode o hospodárskom partnerstve (DHP).

1.9 Otvorenosť voči obojsmerným priamym zahraničným investíciám bola doteraz pre EÚ veľkým prínosom, no výbor ľutuje, že v oznámení sa nehovorí nič o možnom prevzatí strategiky citlivých európskych podnikov a spoločností.

1.9.1 Jasným a správnym zámerom Komisie je, aby EÚ bola otvoreným investičným prostredím, no musí viac pouvažovať nad tým, ako by sa to dalo čo najlepšie zabezpečiť a kontrolovať. Svoju pozornosť musí venovať aj zložitej otázke reciprocitu s tretími stranami v oblasti investovania a vyhnúť sa pri tom jednoduchému prístupu výmeny investície za investíciu.

1.10 Výbor sa domnieva, že v rámci širších obchodných rokovaní EÚ treba usilovať o začlenenie kapitol o investovaní všade tam, kde je to možné, a že oblasť investovania musí byť rovnako predmetom monitorovania zo strany občianskej spoločnosti v prípadoch, keď majú byť na základe týchto dohôd zriadené fóra občianskej spoločnosti.

2. Kontext: investície – nová „oblasť záujmu“ EÚ

2.1 Oznámenie Komisie na tému „Na ceste ku komplexnej európskej medzinárodnej investičnej politike“ vychádza z Lisabonskej zmluvy. Na základe článku 207 ZFEÚ patria totiž priame zahraničné investície po prvýkrát do spoločnej obchodnej politiky EÚ, kým v článku 206 sa ustanovuje, že Únia prispieva k „postupnému zrušovaniu obmedzení medzinárodného obchodu a k priamym zahraničným investíciám“. Ako sa uvádza v oznámení, „investície predstavujú novú oblasť záujmu spoločnej obchodnej politiky“, no tento dokument je len prvým krokom v rámci rozvoja takejto politiky EÚ a práve reakcie naň budú dôležité pri ovplyvňovaní jej budúceho smerovania.

2.2 Lisabonská zmluva priniesla významný presun právomocí súvisiacich s vonkajšou politikou EÚ: všetky rozličné

aspekty (obchod, investície, rozvoj, rozšírenie) majú byť oveľa užšie prepojené a má tu fungovať vzájomná informovanosť – neposlednom rade ide o zabezpečenie väčšej koordinácie.

2.3 Účelom tohto oznámenia je preskúmať, „akým spôsobom môže Únia rozvíjať medzinárodnú investičnú politiku tak, aby zlepšila konkurencieschopnosť EÚ“, a tým prispela k „cieľom inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu stanoveným v stratégii Európa 2020“, a zároveň zachovať otvorené investičné prostredie.

2.4 Výbor však nebol požiadaný o vypracovanie stanoviska k paralelnému návrhu nariadenia, ktorého cieľom je stanoviť skutočné prechodné ustanovenia týkajúce sa už existujúcich bilaterálnych investičných zmlúv. Tieto zmluvy sú pre mnohých predmetom značného znepokojenia, hoci Komisia zdôrazňuje, že sa ich nechystá prepracovať. Členské štáty majú v súčasnosti viac ako 1 100 platných bilaterálnych investičných zmlúv so 147 krajinami, počnúc Nemeckom s približne 120 zmluvami až po Írsko, ktoré nemá žiadnu. Z ostatných „starých“ členských štátov má menej ako 50 bilaterálnych investičných dohôd len Grécko a Dánsko, zatiaľ čo spomedzi novších členov má 60 zmlúv alebo ešte viac len Česká republika a Rumunsko.

2.5 Komisia navrhuje do piatich rokov zhodnotiť súčasné ustanovenia a podať správu Európskemu parlamentu a Rade. Prvoradá musí byť stabilita a právna istota pre investorov. Komisia je však pod určitým tlakom, aby ukončila všetky bilaterálne investičné zmluvy v priebehu piatich rokov. To by malo obrovský okamžitý destabilizačný účinok na existujúce investície, čo by mohlo vážne ovplyvniť nielen zamestnanosť a príslušné podniky, ale aj sociálnu ochranu a budúce dôchodky v Európe, keďže dôchodkové fondy majú v takýchto spoločnostiach značné podiely. To by ale nemalo brániť EÚ v tom, aby preskúmala existujúce bilaterálne investičné dohody v rámci celkového hodnotenia nedávneho vývoja v medzinárodnom investičnom práve, investičnej politike a praxi či v otázke arbitráže medzi investorom a štátom s cieľom zabezpečiť do budúcnosti koherentnejšiu, transparentnú a udržateľnú európsku investičnú politiku a prístup k rokovaniam.

2.6 Nová právomoc EÚ v oblasti priamych zahraničných investícií by mala priniesť skutočné príležitosti na silnejšiu a konzistentnejšiu ochranu investícií medzi členskými štátmi a tretími krajinami, ako aj stimulovať v rozvojových krajinách taký druh dlhodobých investícií, s ktorým sú spojené hospodárske výhody, ako napr. vysoko kvalitné a dôstojné pracovné podmienky, zlepšenie infraštruktúry a prenos poznatkov. Mohlo by to zároveň pomôcť znížiť súčasné silné migračné tlaky, ktorým EÚ čelí.

2.7 Investičné rozhodnutia sa samozrejme riadia trhovými úvahami, no investície sú často rozdelené podľa dvoch aspektov, a to „prístup na trh“ a „ochrana“. Predložené oznámenie sa zameriava najmä na otázku „ochrany“, ale venuje sa aj iným aspektom vrátane otvorenosti voči zahraničným investorom a ich uisteniu o tom, že môžu „pôsobiť v otvorenom, riadne a spravodlivo riadenom podnikateľskom prostredí v hostiteľskej krajine, ako aj za jej hranicami“.

2.7.1 Na prístup na trh s investíciami sa vzťahujú aj multi-laterálne a bilaterálne dohody na úrovni EÚ (služby predstavujú kľúčový prvok súčasného kola rokovaní v Dauhe). Nie je isté, do akej miery sú „portfóliové“ investície, ktoré Súdny dvor Európskej únie popisuje ako investície vo forme „nadobúdania cenných papierov na kapitálovom trhu s jediným úmyslom uskutočniť finančné investície bez úmyslu získať vplyv a kontrolu nad riadením podniku“⁽¹⁾, začlenené do oblasti pôsobnosti tohto oznámenia – tu je potrebné objasnenie rovnako ako pri akýchkoľvek možných rozdieloch v zaobchádzaní.

3. Priame zahraničné investície

3.1 Za priame zahraničné investície sa v oznámení (na základe rozsudku Súdneho dvora) „všeobecne považujú všetky zahraničné investície, ktoré slúžia na vytvorenie trvalých a priamych vzťahov s podnikom, ktorému sa poskytuje kapitál na účel vykonávania ekonomickej činnosti“ alebo kapitál prúdiaci od investora so sídlom v jednej krajine do podniku so sídlom v inej krajine. Skutočnosť, že sa tu neuvádza jednoznačná definícia, dáva Komisii väčšiu flexibilitu, pretože podmienky sa môžu v budúcnosti zmeniť, no mohlo by to tiež viesť k potenciálne väčšej právnej neistote, čo nie je pre investovanie ideálne. Akákoľvek prísnejšia definícia investovania musí posilniť, a nie oslabiť ochranu investorov či znížiť flexibilitu.

3.2 Mnohí sa domnievajú, že otázky investovania sa môžu stať dôležitejšími ako obchod, najmä v súvislosti s prístupom na trh v rýchlom sa rozvíjajúcich ekonomikách. Priame zahraničné investície európskych podnikov a priemyslu v uplynulých rokoch rapídne vzrástli, čo je spojené s rýchlym tempom globalizácie. Pre väčšinu je v závislosti od komparatívnych nákladov na výrobu ideálne miesto výroby čo najbližšie ku konečnému trhu, a to je dôležité predovšetkým v čase, keď sa otvárajú nové trhy, najmä pokiaľ ide o trhy v kľúčových rýchlom sa rozvíjajúcich ekonomikách. Tento trend možno urýchliť – získavanie zdrojov a výroba sa dajú ľahko presunúť z jednej krajiny do druhej, ako sa to už stalo v dôsledku odlišnej národnej a regionálnej miery prípustnosti využívania biotechnológie.

3.2.1 Celosvetové dodávateľské a výrobné reťazce sa tiež môžu tiahnuť cez mnohé krajiny – napr. mobilný telefón určený pre Európu môže byť zmontovaný v Číne, pričom v jeho vnútri nájdeme vyspelú technológiu dovezenú z inej časti východnej Ázie. Je pozoruhodné, že kým dovoz EÚ z Číny v uplynulých rokoch rapídne vzrástol (počas rokov 2005 až 2008 sa takmer zdvojnásobil z pôvodných 117 mld. EUR na 200 mld. EUR), celková miera dovozu EÚ z východnej Ázie zostala v priebehu minulého desaťročia dosť stabilná (pohybovala sa medzi 21 % a 26 %). Pred vstupom Číny do WTO boli takéto časti zvyčajne dovážané priamo do EÚ odinakiaľ. V skutočnosti viac ako polovica čínskeho vývozu pochádza zo spoločností zahraničných vlastníkov, ktoré investovali v Číne – v elektronickom priemysle je to dokonca 65 %.

3.3 Priame zahraničné investície zohrávajú kľúčovú úlohu v globálnej obchodnej stratégii EÚ. V oznámení sa uvádzajú hlavné dôvody, prečo je to tak. Mnohé európske spoločnosti presunuli do Číny aj výrobu (napr. v textilnom odvetví), aby si zachovali konkurencieschopnosť a aby mohli doma naďalej financovať kľúčovú činnosť, predovšetkým v oblasti výskumu a vývoja. V roku 2009 dosiahli zahraničné investície smerujúce z EÚ do Číny celkovú výšku 5,3 mld. EUR, zatiaľ čo čínske investície v EÚ len 0,3 mld. EUR⁽²⁾. Ako sa uvádza v oznámení, „prieskum ... výskumu v oblasti priamych zahraničných investícií a zamestnanosti ukazuje, že v súvislosti s investíciami do zahraničia nebol dosiaľ zistený žiadny merateľný negatívny vplyv na celkovú zamestnanosť“⁽³⁾, hoci sa tu pripúšťa, že „aj keď je celková bilancia pozitívna, negatívne účinky sa môžu samozrejme prejavovať na odvetvovom, geografickom a/alebo individuálnom základe“. Je pravdepodobnejšie, že to bude mať vplyv na osoby s nižšou kvalifikáciou.

3.3.1 Na druhej strane sa poukazuje na to, že rýchlo sa rozvíjajúce ekonomiky začínajú zvyšovať svoj „relatívny podiel“ na celosvetových tokoch priamych zahraničných investícií. Európska únia má vedúce postavenie na trhu, tak pokiaľ ide o priame zahraničné investície smerujúce do EÚ, ako aj z EÚ do iných krajín – o čom svedčia aj prípady kúpy európskych podnikov (napr. Corus, Volvo) indickými a čínskymi spoločnosťami, spolu s mnohými známymi značkami amerických a japonských spoločností, najmä v automobilovom priemysle, ktoré v Európe už pôsobia.

3.3.2 Ako sa uvádza v oznámení, táto otvorenosť voči obojsmerným priamym zahraničným investíciám bola doteraz pre EÚ veľkým prínosom, no nehovorí sa v ňom nič o možnom prevzatí strategicky citlivých európskych podnikov a spoločností. V médiách sa objavili špekulácie o možnom orgáne EÚ, ktorý by mal právomoci na preskúmanie a zablokovanie takýchto zahraničných prevzatí. Napríklad napriek európskemu zákazu presunu vyspelých technológií z roku 1989 sa Čína snažila kúpiť aktíva (a štátne obligácie), predovšetkým v členských štátoch s vysokou mierou zadlženia, a tiež získať spoločnosti so špičkovou vyspelou technológiou. Odhady Bank of England ukazujú, že Čína by na celkových úsporách skupiny G20 do roku 2050 mohla mať až 40 % podiel v porovnaní s 5 % podielom Spojených štátov amerických. Tieto otázky spadajú pod kanadský zákon o investovaní (*Investment Canada Act*) a výbor USA pre zahraničné investície (*US Committee on Foreign Investment*). Jasným a správnym zámerom Komisie je, aby EÚ bola otvoreným investičným prostredím, no musí sa viac pouvažovať nad tým, ako by sa to dalo čo najlepšie zabezpečiť a kontrolovať, ako aj nad zložitou otázkou reciprocity s tretími stranami v oblasti investovania a vyhnúť sa pri tom jednoduchému prístupu výmeny investície za investíciu.

4. Investície ako súčasť širšej vonkajšej politiky EÚ

4.1 Rozvíjanie komplexnej európskej medzinárodnej investičnej politiky musí pokrývať mnohé aspekty. Investície sa riadia trhovými úvahami, no ak majú investori profitovať, rovnako dôležité je aj otvorené investičné prostredie s operatívnu

⁽¹⁾ Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 28. septembra 2006.

⁽²⁾ Údaje Komisie.

⁽³⁾ Dosah priamych zahraničných investícií EÚ do zahraničia (Impact of EU outward FDI), 2010, Copenhagen Economics.

flexibilitou a postupným zrušovaním obmedzení v oblasti investovania, v ktorom je súčasne zabezpečená dostatočná ochrana. Súčasťou tohto by mali byť ustanovenia o národnom zaobchádzaní, spravodlivom a rovnakom zaobchádzaní a voľnom prevode finančných prostriedkov. Toto má zásadný význam, ak sa má obchod, na ktorom „náš blahobyť závisí“⁽⁴⁾, rozšíriť na kľúčové tretie krajiny a ďalšie rýchlo sa rozvíjajúce ekonomiky.

4.2 Investičná politika bola jednou zo „singapurských otázok“, ktoré EÚ v roku 1997 doplnila do programu rokovania WTO v rámci očakávaného kola rokovaní v Dauhe, no neskôr od nej upustila v snahe dosiahnuť v roku 2003 v Cancúne kompromis. Vzhľadom na potrebu začleniť rozvojové krajiny sa táto otázka znovu objavila ako kľúčový cieľ v dokumente „Globálna Európa“, t. j. v oznámení Komisie z roku 2006 týkajúcom sa obchodu, ktoré sa vzťahuje na väčšinu aktuálnych rokovaní EÚ o dohodách o voľnom obchode. Predložené oznámenie stavia na tomto prístupe a uvádzaných krajinách a regiónoch, pričom je v ňom zároveň uvedené, že by to nemalo byť prekážkou akejkolvek budúcej multilaterálnej iniciatívy⁽⁵⁾.

4.3 Kanada, ktorá prejavila záujem o zaradenie otázky ochrany investícií do svojich súčasných hospodárskych a obchodných rokovaní s EÚ, si udržiava vysoký štandard v oblasti ochrany investorov a získava tak popredné miesta v rebríčku Svetovej banky týkajúcom sa jednoduchosti podnikania (*Ease of doing business index*) a v investičných tokoch. S výnimkou Singapuru to však v prípade mnohých ďalších krajín uvedených v oznámení o globálnej Európe a v predloženej oznámení tak nie je. V rebríčku Svetovej banky sa Čína (bez Hongkongu) umiestnila na 89. mieste, Rusko na 120., Brazília na 129. a India na 133. mieste z celkového počtu miest 183. Z hľadiska ochrany investorov je umiestnenie týchto krajín tiež slabé. Ešte stále tu treba popracovať na regulačnom prostredí, ktoré by bolo pre podniky priaznivé. Je rozumné uprednostňovať rokovania s takýmito krajinami so silným trhovým potenciálom, v ktorých však investori potrebujú lepšiu ochranu.

4.3.1 Singapur a India v rámci rokovaní s EÚ tiež požiadali o začlenenie kapitol o ochrane investícií do dohôd o voľnom obchode. S Čínou a Ruskom, v prípade ktorých širšie rokovania postupujú mimoriadne pomaly, by sa v zmysle návrhu mali uzatvoriť oddelené „samostatné“ investičné dohody⁽⁶⁾. Rusko by vraj rovnako malo záujem. Európske spoločnosti v Číne naďalej čelia zrejším prekážkam, v neposlednom rade v súvislosti s právami duševného vlastníctva, verejným obstarávaním a vyspelou technológiou. Napriek tomu Brazília neoblomne odmieta zväziť zaradenie kapitoly o investovaní do dohody o voľnom obchode so združením Mercosur, čím zostáva akákoľvek dohoda s krajinami, ako je Venezuela, neuskutočniteľná.

⁽⁴⁾ Global Europe, citácia v dokumente CESE Ú. v. EÚ C 211, 19.8.2008, s. 82.

⁽⁵⁾ Postoje výboru k multilaterálnym a bilaterálnym dohodám sú podrobnejšie rozpísané v dokumente CESE Ú. v. EÚ C 211, 19.8.2008, s. 82.

⁽⁶⁾ Trade, Growth and World Affairs, kapitola 2.1.

4.4 Ako objasňuje štúdia LSE⁽⁷⁾, výlučnou právomocou by sa mala posilniť úloha EÚ, čo výbor víta. Poukazuje sa tu na skutočnosť, že od 90. rokov 20. storočia formovali signatárske krajiny dohody o voľnom obchode NAFTA (štáty Severnej Ameriky) investičné pravidlá prostredníctvom oveľa komplexnejších dohôd, ktoré nepriamo znevýhodňujú investorov z EÚ (hoci niektoré zahŕňajú novšie členské štáty). Ďalej sa tu uvádza, že lepšia vyjednávací sila jednotnej politiky EÚ by mala Únii umožniť lepší prístup na kľúčové trhy tretích krajín a súčasne chrániť investorov, čím by sa zvýšila medzinárodná konkurencieschopnosť Európy.

4.4.1 Výbor súhlasí so záverom štúdie LSE, že EÚ by mala využiť túto príležitosť na aktualizáciu prerokovaných investičných dohôd. Mala by však pri tom stavať skôr na svojich silných stránkach, než iba napodobňovať prístup NAFTA.

5. Sociálne a environmentálne aspekty pri investovaní

5.1 Mnohí sa predsa len obávajú väčšej politizácie investičných rokovaní, v neposlednom rade vzhľadom dôraz, ktorý sa v článku 205 ZFEÚ kladie na to, že spoločná obchodná politika by sa mala riadiť všeobecnými zásadami vonkajšej činnosti Únie, vrátane podpory demokracie, právneho štátu, dodržiavania ľudských práv a prispievania k udržateľnému hospodárskemu, sociálnemu a environmentálnemu rozvoju. Výbor sa s touto obavou nestotožňuje – tieto hľadiská považujeme za prvoradé.

5.2 Najnovšie bilaterálne investičné zmluvy v rámci dohody NAFTA obsahujú ustanovenie o ochrane pred nepriamym vyvlastnením, na ktoré sa bilaterálne investičné zmluvy členských štátov vzťahujú iba občas. Bez takéhoto ustanovenia sa zvyšuje nebezpečenstvo, že sa sporné veci potom budú riešiť prostredníctvom arbitráže, čo je len ťažko uspokojivý spôsob, ako postupovať. Táto skutočnosť bude predmetom osobitného záujmu zo strany výboru, predovšetkým vo vzťahu k začleneniu ustanovení o udržateľnom rozvoji a iných regulačných opatrení, ktoré sú zjavne vo verejnom záujme⁽⁸⁾, a to najmä tam, kde iní považujú tieto ustanovenia za spôsob vytvárania prekážok.

5.3 Výbor znovu opakuje, že v oznámení víta opätovné uistenie o tom, že obchodná a investičná politika EÚ musí byť v súlade s inými politikami EÚ, vrátane „ochrany životného prostredia, dôstojnej práce, bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci“, a s rozvojom. V rámci širších obchodných rokovaní EÚ sa treba usilovať o začlenenie kapitol o investovaní všade tam,

⁽⁷⁾ „The EU Approach to International Investment Policy after the Lisbon Treaty“, štúdia LSE a kol., 2010.

⁽⁸⁾ Názory výboru na hodnotenia vplyvu udržateľného rozvoja a na obchodnú politiku EÚ sú obsiahnuté v dokumente CESE Ú. v. EÚ C 218, 23.7.2011, s. 14.

kde je to možné. Ochrana investícií musí byť rovnako predmetom monitorovania zo strany občianskej spoločnosti v prípadoch, keď majú byť na základe týchto dohôd zriadené fóra občianskej spoločnosti ⁽⁹⁾.

5.4 Vo svojej reakcii na oznámenie o globálnej Európe už výbor požadoval, aby sa do budúcich dohôd o voľnom obchode EÚ začleňovali štandardy systému GSP Plus. Patrí sem 8 základných dohôdov Medzinárodnej organizácie práce (ILO) a hlavné dohovory o ochrane životného prostredia. Monitorovanie týchto aspektov musí byť zahrnuté do pôsobnosti v oblasti investovania v prípade každého fóra občianskej spoločnosti, ktoré sa má zriadiť, aby sa tak v neposlednom rade minimalizovala možnosť hostiteľskej krajiny v akomkoľvek spore nečestne využívať environmentálne alebo sociálne otázky. Poznávame však, že Kanada ratifikovala len 5 z uvedených dohôdov ILO, Kórea 4 a USA iba 2.

5.4.1 Výbor preto víta jasný záväzok obsiahnutý v dohode Cariforum (2008), že nedôjde k zníženiu environmentálnych alebo pracovných štandardov s cieľom prilákať investície, ako aj ustanovenie o správaní investorov (článok 72) o udržaní týchto štandardov, vyhnúť sa korupčným praktikám a zachovaní vzťahov s miestnymi spoločenstvami. Je potrebné v plnej miere zohľadniť záväzky investorov vo vzťahu k požiadavkám udržateľného rastu, keďže tieto majú podporiť a zachovať ich celkovú konkurencieschopnosť. Rovnako investori z EÚ musia byť chránení pred svojimi miestnymi konkurentmi v zahraničí, na ktorých sa vzťahujú nižšie štandardy.

V Bruseli 20. júna 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

6. Investície ako nástroj rozvoja?

6.1 Jednou kritickou otázkou, ktorá v oznámení nie je podľa výboru dostatočne podrobne rozpracovaná, je vzájomné pôsobenie a súlad medzi európskou medzinárodnou investičnou politikou a rozvojovým programom EÚ, osobitne vo vzťahu ku krajinám AKT, najmenej rozvinutým krajinám a neukončeným rokovaniam o dohode o hospodárskom partnerstve (DHP). Prístup EÚ k Afrike je v silnom protiklade k prístupu k Číne. Pri svojom hľadaní nových zdrojov surovín a možností investovania v zahraničí Čína uzavrela partnerstvá s niekoľkými africkými krajinami, ktoré sa zameriavajú skôr na investovanie v zmysle podnikania, než poskytovanie rozvojovej pomoci.

6.2 Európska únia musí podporovať taký druh dlhodobého investovania v rozvojových krajinách, s ktorým sú spojené hospodárske výhody, ako napr. dôstojné pracovné podmienky, infraštruktúra a prenos poznatkov. Malo by to byť neoddeliteľnou súčasťou iniciatívy DHP, ktorá sa primárne týka rozvoja.

6.2.1 Výbor ⁽¹⁰⁾ už v minulosti skonštatoval, že „v rámci hospodárskeho rozvoja Afriky je predovšetkým nutné prehĺbiť jej vnútorný trh tak, aby dokázal podporovať vnútorný rast, vďaka ktorému by sa kontinent mohol stabilizovať a zaujať miesto na svetovej hospodárskej scéne. Regionálna integrácia a rozvoj vnútorného trhu sú piliermi aj odrazovými mostíkmi, ktoré umožnia Afrike pozitívne sa otvoriť voči svetovému obchodu.“ EHSV opätovne pripomína túto výzvu v súvislosti s investičnou politikou EÚ.

⁽⁹⁾ Ustanovenie o fóre občianskej spoločnosti je súčasťou dohody so združením Cariforum (dohoda o hospodárskom partnerstve) a so Strednou Amerikou (dohoda o voľnom obchode) s cieľom monitorovať celú dohodu a tiež dohody s Kóreou, kde ide o monitorovanie kapitoly o udržateľnom rozvoji.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 317, 23.12.2009 s. 126 a Ú. v. EÚ C 255, 22.09.2010 s. 1.